

## **BADANIE ZAPOTRZEBOWANIA OSÓB BEZROBOTNYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ NA WSPARCIE PUP W ŁOMŻY W ROKU 2020.**

Przyczyny ubiegania się o pomoc społeczną są spowodowane wieloma czynnikami począwszy od tych niezależnych od beneficjentów, jak np. trudna sytuacja na rynku pracy, poprzez czynniki osobowościowe, jak brak prawidłowych wzorców u dzieci, a skończywszy na bezradności i swoistym uzależnieniu od systemu pomocy społecznej, kiedy osoby nie znają innego sposobu na życie. Eksperci nazywają to zjawisko dziedziczeniem biedy lub wyuczoną bezradnością. Wielokrotnie wspominali o braku pozytywnych wzorców do naśladowania wśród dorosłych, którzy kreują w środowisku rodzinnym bierność, polegającą wręcz na wyrachowanej kalkulacji dochodu gospodarstwa. Opisywane są sytuacje, kiedy rodzice preferują pozostać bezrobotni lub rezygnują z nisko płatnej pracy, ponieważ pieniądze otrzymane z pomocy społecznej zapewniają im większy dochód wraz z innymi dodatkami, np. posiłkami dla dzieci, wyprawkami szkolnymi itp. niż praca zarobkowa.

Celem tego badania było poznanie ogólnej sytuacji wspólnych klientów urzędu pracy i ośrodków pomocy społecznej z uwzględnieniem ich własnej oceny sytuacji na lokalnym rynku pracy, jak i swojej własnej aktywności zawodowej. Taka ocena mogłaby pozwolić na ustalenie głównych przeszkód, które utrudniają bezrobotnym powrót do życia zawodowego.

Szczegółowe cele badania to:

- określenie barier, przeszkód w podjęciu pracy na jakie napotykać bezrobotni zarejestrowani w PUP w Łomży,
- określenie form wsparcia, jakich oczekują bezrobotni ze strony PUP w Łomży.

Bodźcem do przeprowadzenia badania był wzrost ilości osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w grupie korzystających z pomocy społecznej. Doradcy klienta sygnalizowali taką tendencję. W grupie osób bezrobotnych na koniec 2019 roku jedynie 4 osoby powoływały się na trudną sytuację i konieczność korzystania z pomocy społecznej. W roku 2020 ilość takich osób wzrosła, chociaż tendencja w procesie rejestracji została zahamowana przez pandemię COVID-19. Na koniec maja 2020 r. w PUP Łomża były zarejestrowane 54 osoby korzystające z pomocy społecznej.

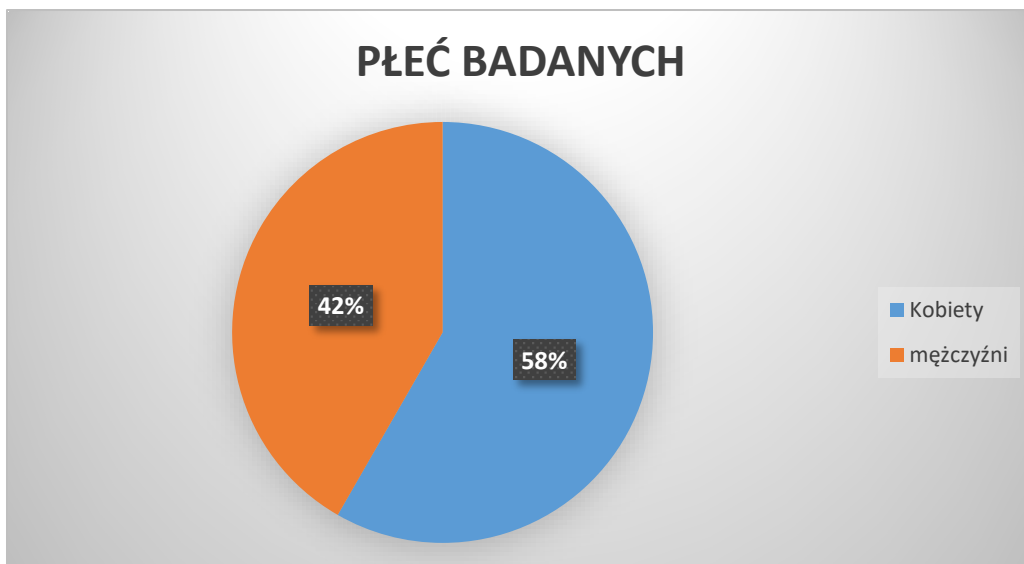
Badanie osób bezrobotnych zostało zrealizowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży w miesiącach grudzień 2019 r. – styczeń 2020 r. Spośród 3040 zarejestrowanych osób bezrobotnych (stan na koniec grudnia 2019 r.) w badaniu udział wzięło 48 osób. Doboru

respondentów dokonywali pracownicy CAZ m.in.: pośrednicy pracy oraz doradcy zawodowi, podczas bieżącej obsługi klientów.

Zastosowaną metodą badawczą był dobór celowy. Badania nie są reprezentatywne, ponieważ nie odzwierciedlają dokładnej struktury zarejestrowanych osób bezrobotnych. Do badania użyto narzędzia w postaci kwestionariusza ankiety, która składała się z 3 pytań oraz metryczki. Pytania były w większości zamknięte. Ankieta była anonimowa i wydawana osobom bezrobotnym podczas rozmowy z doradcą klienta. Badanie było dobrowolne i anonimowe. Bezrobotni, którzy wypełniali ankietę nie byli w większości zaliczani do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy z racji korzystania ze świadczeń pomocy społecznej / art. 49 pkt.4/. Dopiero, kiedy w trakcie rozmowy z doradcą bezrobotny potwierdził, że korzysta z pomocy społecznej, był proszony o wypełnienie ankiety. W opinii pracowników urzędu pracy statystyka nie odzwierciedla realnej liczby bezrobotnych korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej. Wynika to z faktu, że część osób, które zwracają się o pomoc do ops jest wysyłana do urzędu pracy w celu zarejestrowania się, ponieważ jest to jeden z warunków bycia klientem pomocy społecznej. Osoby rejestrujące się informują, że nie korzystają z opieki społecznej i na tym etapie jest to prawda. W późniejszym okresie korzystanie z opieki jest już faktem, ale informacja ta nie zawsze jest przekazana doradcy klienta i nie znajduje odzwierciedlenia w statystykach.

O wypełnienie ankiet proszono bezrobotnych, którzy potwierdzili fakt korzystania z różnych form pomocy. Brano pod uwagę świadczenia pieniężne jak i niepieniężne. Z informacji doradców klienta wynika, że wśród świadczeń pieniężnych najczęściej występowały zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe. Wśród świadczeń niepieniężnych najczęściej występowały: praca socjalna, pomoc rzeczowa /ubranie, obuwie, zakup leków, opał na zimę/, usługi opiekuńcze i inne.

### **Płeć i wiek badanych.**



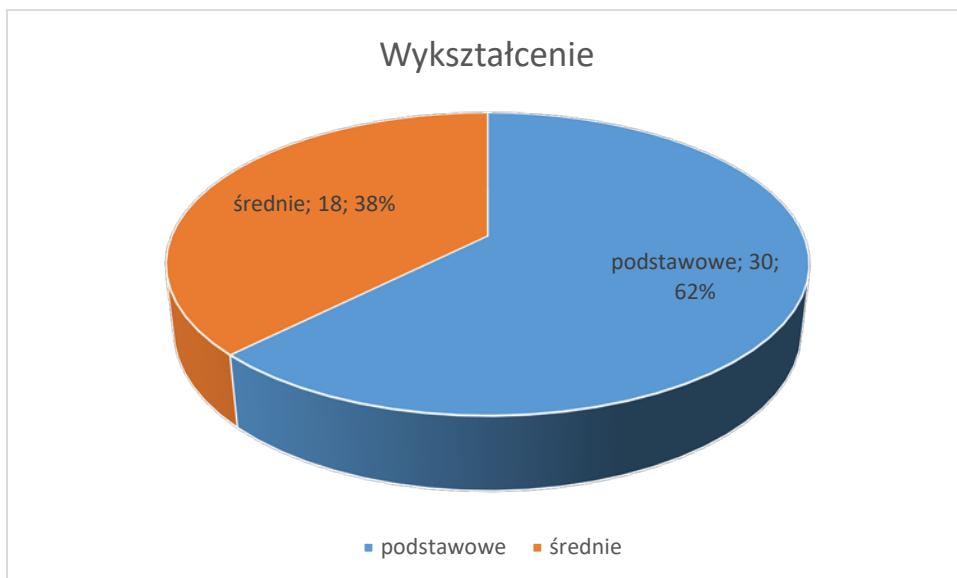
W badaniu wzięło udział 48 osób bezrobotnych, z tego 28 stanowiły kobiety.



Udział respondentów w poszczególnych przedziałach wiekowych jest następujący: największą grupą badanych były osoby powyżej 45 roku życia – 28 osób / 58 % /, 16 osób to bezrobotni w wieku od 30 do 45 lat, co stanowi 34 % badanych, natomiast respondenci którzy nie ukończyli 30 roku życia, było ich 4 - stanowili 8% badanych.

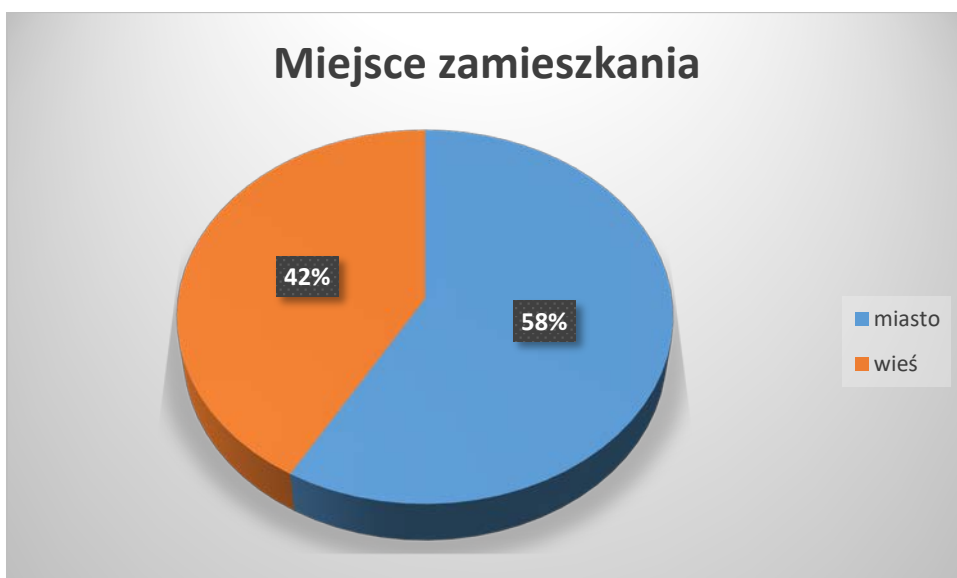
Wśród badanych bezrobotnych powyżej 45 roku życia – przeważali mężczyźni 16 osób, 12 osób to kobiety. Kolejne 12 kobiet to osoby w wieku od 30 do 45 lat.

**Wykształcenie.**



62% badanych posiadało wykształcenie podstawowe i gimnazjalne, pozostałe 38 % badanych to osoby z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym. Wśród badanych nie było osób z wykształceniem wyższym. W grupie osób z wykształceniem średnim – 66,7% stanowią kobiety, 33,3% to mężczyźni.

#### Miejsce zamieszkania.



28 osób spośród badanych mieszka w mieście, natomiast 20 osób to mieszkańcy wsi.

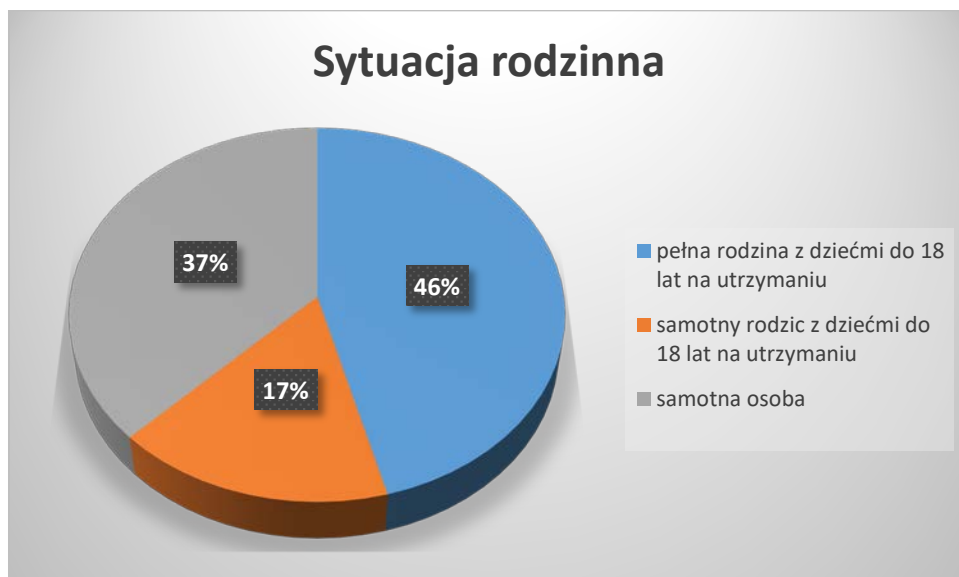
#### Czas pozostawania bez pracy.



W badanej grupie jedynie 8 osób, co stanowi 17 % ogółu pozostaje bez pracy przez okres do 12 m-cy, pozostałe 40 osób, tj. 83 % to osoby długotrwale bezrobotne.

W grupie osób długotrwale bezrobotnych – 60 % stanowią kobiety, 62,5 % to mieszkańcy miast, 57,5% posiada wykształcenie gimnazjalne lub podstawowe, 60% to osoby, które ukończyły 45 rok życia.

#### Sytuacja rodzinna badanych.

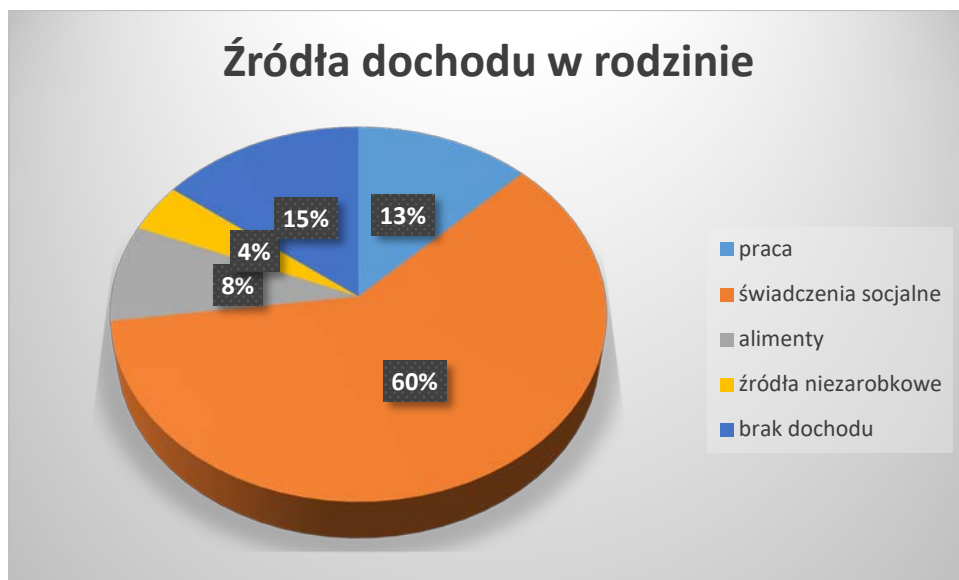


#### Analiza grupy:

- 22 osoby reprezentują pełną rodzinę, która ma na utrzymaniu dzieci w wieku do 18 roku życia /45,8%/,
- 8 osób to samotni rodzice wychowujący dzieci w wieku do 18 lat /16,7%/,
- 18 osób to ludzie żyjący samotnie prowadzący jednoosobowe gospodarstwo/37,5%/,
- 15 osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwo to bezrobotni w wieku powyżej 45 roku życia/ 83,3%, 10 takich osób posiada wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne /55,5%/,

- 17 osób posiadających pełne rodziny z dziećmi na utrzymaniu to długotrwale bezrobotni /77,3%/, 16 osób w tej grupie legitymuje się wykształceniem podstawowym / 72,7%/.
- 8 osób samotnie wychowujących dzieci to długotrwale bezrobotni /100%/, 4 z nich posiada ukończoną szkołę podstawową lub gimnazjalną /50%/,

### Główne źródło dochodu w rodzinie.



### Analiza danych:

- 29 osób badanych zaznaczyło, że głównym źródłem dochodu w rodzinie są świadczenia socjalne, domyślnie świadczenia pieniężne, ponieważ pytaliśmy o dochód / 60%/,
- 6 osób wskazało, że praca jest głównym źródłem dochodu w rodzinie /13%/,
- 7 osób wskazało, że rodzina nie ma żadnych dochodów / 15%/,
- 4 osoby zaznaczyły, że alimenty stanowią podstawowy dochód /8%/,
- 2 osoby wskazały, że rodzina utrzymuje się ze źródeł niezarobkowych /4%/,
- 25 osób korzystających ze świadczeń pieniężnych to długotrwale bezrobotni /62,5%/,
- 15 osób korzystających ze świadczeń to osoby, które ukończyły 45 rok życia / 53,6%/,
- 20 osób pobierających zasiłki pieniężne to osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym / 66,7%/.

### Przeszkody w podjęciu pracy.

Jakie widzi Pan(i) największe przeszkody w podjęciu pracy?	Ogółem %	Korzystający ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej %	Długotrwale bezrobotni %	Pełne rodziny z dziećmi %	Wykształcenie podstawowe i gimnazjalne %

Brak ofert pracy w miejscu zamieszkania	33,3	34,5	37,5	23,3	45,4
brak doświadczenia zawodowego	33,3	41,4	35,0	23,3	45,4
zbyt niskie zarobki oferowane przez pracodawców	22,9	24,1	20,0	26,7	36,4
niskie kwalifikacje zawodowe	22,9	20,7	25,0	13,3	36,4
nieodpowiedni wiek	35,4	37,9	35,0	23,3	45,4
brak umiejętności poszukiwania pracy	2,1	3,4	7,5	6,7	13,6
nie szukam pracy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
sprawowanie opieki nad dzieckiem lub osobą zależną	18,8	20,7	20,0	20,0	18,2
konieczność dojazdów	31,2	34,5	27,5	23,3	45,4
zły stan zdrowia	20,8	20,7	25,0	33,3	45,4

Poniższa analiza zawiera opinie badanych na temat tego, co w znacznym stopniu utrudnia im znalezienie pracy. Aby skonkretyzować wybór badani mogli wybrać jedynie trzy najistotniejsze bariery.

Spośród wymienionych w grupie ogółem badanych trudności wynikały: brak ofert pracy w miejscu zamieszkania (33,3%) i brak doświadczenia zawodowego (33,3%) oraz nieodpowiedni wiek /35,4%/.

Na brak ofert w miejscu zamieszkania wskazują głównie mieszkańcy wsi, ale również 5 osób z miasta, co stanowi /17,8%/ tej grupy bezrobotnych. 16 osób, wskazało, że przeszkodą w podjęciu zatrudnienia jest nieodpowiedni wiek, bezrobotni ci stanowią 94 % ludzi w wieku 45 +. Aż 41,4% badanych, którzy korzystali ze wsparcia finansowego z pomocy społecznej wskazuje na brak doświadczenia zawodowego jako główną barierę w aktywności zawodowej, dla 37,9% badanych przeszkodą jest nieodpowiedni wiek i brak ofert pracy w miejscu zamieszkania / 34,5%/.

Brak ofert pracy w miejscu zamieszkania oraz brak doświadczenia zawodowego są największą przeszkodą w podjęciu zatrudnienia dla ludzi z podstawowym lub gimnazjalnym wykształceniem oraz dla długotrwale bezrobotnych.

### Rodzaj wsparcia jakiego oczekują bezrobotni.

Jakiego wsparcia oczekuje Pan(i) od urzędu pracy	Ogółem %	Osoby w wieku powyżej 45 lat %	Długotrwale bezrobotni %	Wykształcenie podstawowe i gimnazjalne %
Doradztwa zawodowego	20,8	10,7		

			20,0	16,7
Szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy	14,6	7,1	12,5	10,0
Kursów zawodowych	8,3	10,7	7,5	13,3
Oferty pracy	50,0	46,4	47,5	43,3
Skierowania na subsydiowane formy	52,1	50,0	57,5	56,7
Dotacji na uruchomienie własnej działalności	4,2	7,1	5,0	3,3

Analiza odpowiedzi wskazuje, że:

- 50% ogółu ankietowanych potrzebuje od urzędu oferty pracy,
- 52,1 % oczekuje skierowania na subsydiowane formy.

Podobnego wsparcia oczekują poszczególne grupy bezrobotnych z grona wspólnych klientów urzędu pracy i pomocy społecznej.

W grupie osób powyżej 45 r. życia:

- 46,4% oczekuje oferty pracy,
- 50,0% liczy na zatrudnienie subsydiowane.

W grupie osób długotrwale bezrobotnych:

- 47,5% oczekuje oferty pracy
- 57,5% liczy na zatrudnienie subsydiowane.

1. W grupie osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym:

- 43,3% oczekuje oferty pracy
- 56,7% liczy na zatrudnienie subsydiowane.

2. W grupie osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwo:

- 55,5% oczekuje oferty pracy
- 44,4% osób liczy na zatrudnienie subsydiowane

3. W grupie samotnych rodziców:

- 62,5% oczekuje oferty pracy
- 50% osób liczy na zatrudnienie subsydiowane.

## Podsumowanie



Z przeprowadzonego badania wynika ogólna diagnoza sytuacji osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży. Naszą powinnością jest wspieranie tych osób w dążeniu do zmiany ich sytuacji zawodowej. W powyższej analizie zaakcentowaliśmy sytuację grupy, która ze względu na swój charakter wymaga różnej pomocy ze strony urzędu pracy. Główne problemy charakterystyczne dla badanej grupy to:

- 60% badanych utrzymuje się ze świadczeń socjalnych,
- 83% badanych to osoby długotrwale bezrobotne, w większości z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym, w wieku 45 +,
- Powyżej 50 % tych osób oczekuje ze stronu urzędu pracy oferty pracy lub skierowania na zatrudnienie subsydiowane.

Długotrwale bezrobocie jest jednym z najgroźniejszych problemów społecznych występujących na rynku pracy. Im dłużej pozostajemy bez pracy tym trudniej wrócić do zatrudnienia. Przedłużający się stan pozostawania bez pracy może skutkować pogodzeniem się z tym faktem i wypadnięciem z rynku pracy na stałe. Skala bezrobocia długotrwałego jest znaczna, badana grupa to potwierdza, bowiem 83 % ankietowanych pozostaje bez pracy powyżej 12 m-cy. Długotrwale bezrobotni są w trudnej sytuacji, w badanej grupie 60% to ludzie w wieku powyżej 45 roku życia, 57,5% badanych posiada wykształcenie gimnazjalne lub podstawowe. Do największych przeszkód w podjęciu zatrudnienia zaliczają: brak doświadczenia zawodowego 41,5%, nieodpowiedni wiek 37,9%, brak ofert pracy w miejscu zamieszkania i konieczność dojazdów – po 34,5%, sprawowanie opieki nad dzieckiem lub osobą zależną, zły stan zdrowia oraz niskie kwalifikacje zawodowe – na takie przeszkody wskazało po 20,7% ankietowanych.

Oceniając powyższe dane należy uznać, że głównym problemem tych bezrobotnych jest zagrożenie wykluczeniem społecznym. Ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym). Zadaniem urzędu pracy jest wdrożenie ich do życia zawodowego a tym samym wzmocnienie ich uczestnictwa w życiu społecznym.

Wsparcie ze strony urzędu pracy winno polegać na:

1. Przeprowadzeniu diagnozy sytuacji klienta uwzględniającej czynniki mogące utrudniać mu korzystanie ze wsparcia takie jak: bariery przestrzenne (miejsce zamieszkania oddalone od miejsca, w którym świadczone są usługi), bariery związane z obowiązkami

w gospodarstwie domowym (np. konieczność sprawowania opieki nad dziećmi, osobami niesamodzielnymi), bariery zdrowotne, czy finansowe (np. brak środków na opłaty za przejazd np. na szkolenia, zajęcia) oraz dopasować do niej adekwatne wsparcie.

2. Bezrobotni oczekują przedstawienia im oferty pracy a najlepiej w ramach zatrudnienia subsydiowanego.
3. Współpracy i koordynacji działań różnych podmiotów, które mogą wspierać proces reintegracji społecznej uczestników (np. podmiotów ekonomii społecznej, podmiotów działających w obszarze ochrony zdrowia, kultury, instytucji pomocy społecznej, rynku pracy, przedsiębiorców).

opracowała

Maria Gwardys, czerwiec 2020 r.